

Andrzej Mazan

Kolegium św. Rodziny Łomianki

REALIZACJA NATURALNEGO I KONSTYTUCYJNEGO PRAWA RODZICÓW DO WYCHOWANIA W ODPOWIEDZIALNEJ EDUKACJI DOMOWEJ

Streszczenie

Artykuł przedstawia edukację domową jako formę realizacji obowiązku szkolnego oraz jako praktyczny wyraz naturalnego i konstytucyjnego prawa rodziców do wychowania i kształcenia dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Autor omawia prawne podstawy edukacji domowej w Polsce, jej skalę oraz najważniejsze motywacje rodziców podejmujących decyzję o wyborze tej formy edukacji. Wskazuje na możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, ochronę przyjętego przez rodzinę systemu wartości, rozwijanie uzdolnień dzieci, ograniczenie negatywnych doświadczeń związanych ze szkołą oraz lepsze dostosowanie edukacji do indywidualnych potrzeb ucznia. Szczególne miejsce w rozważaniach zajmuje rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze i kulturotwórcze oraz znaczenie relacji rodzinnych dla przekazywania wiedzy, wartości i wzorów postępowania. Autor odwołuje się do wybranych badań dotyczących efektów edukacji domowej oraz do aktów prawa międzynarodowego i krajowego, podkreślających pierwszeństwo rodziców w wychowaniu dzieci. W końcowej części przedstawiono doświadczenia Kolegium Świętej Rodziny w Łomiankach jako przykładu instytucjonalnego wsparcia rodzin realizujących edukację domową, opartego na zasadzie pomocniczości, poszanowaniu autonomii rodziny oraz odpowiedzialności za rozwój dziecka. Edukacja domowa zostaje ukazana jako rozwiązanie, w którym odpowiedzialność rodziców i wsparcie szkoły mogą wzajemnie się uzupełniać, służąc integralnemu rozwojowi dziecka.

Słowa kluczowe: edukacja domowa, prawo rodziców do wychowania, rodzina, wychowanie, edukacja, obowiązek szkolny, autonomia rodziny, zasada pomocniczości, wartości, rozwój dziecka

Summary

The article presents homeschooling as a form of fulfilling the compulsory education requirement and as a practical expression of the natural and constitutional right of parents to educate and raise their children in accordance with their own convictions. The author discusses the legal foundations of homeschooling in Poland, its scale, and the main motivations of parents who choose this form of education. Particular attention is paid to the possibility of individualizing the educational process, protecting the family's system of values, developing children's talents, reducing negative school-related experiences, and adapting education more effectively to the individual needs of the student. The article emphasizes the family as the primary educational and cultural environment and highlights the importance of family relationships in the transmission of knowledge, values, and patterns of behavior. The author refers to selected research on the outcomes of homeschooling as well as to international and Polish legal acts emphasizing the primacy of parents in the upbringing and education of their children. The final part presents the experience of the Holy Family College in Łomianki as an example of institutional support for families pursuing homeschooling. This model is based on the principle of subsidiarity, respect for family autonomy, and shared responsibility for the child's development. Homeschooling is thus presented as an educational solution in which parental responsibility and school support can complement each other, contributing to the child's integral development.

Keywords: homeschooling, parents' right to education, family, upbringing, education, compulsory education, family autonomy, principle of subsidiarity, values, child development

~ • ~

Edukacja domowa jest częścią polskiego systemu oświaty. Od strony prawnej jest to spełnianie obowiązku szkolnego poza szkołą czyli uczestniczenie w realizacji programu nauczania, bez udziału w zajęciach lekcyjnych. O taką formę występują rodzice do dyrektora szkoły zobowiązując się do realizacji podstawy programowej przez swoje dziecko i zapewnienia mu warunków do nauki. Gdy dyrektor szkoły udzieli takiej zgody, zobowiązuje ucznia do przystąpienia do egzaminów, które sprawdzają nabytą wiedzę. Egzamin odbywa się szkole przed komisją powołaną przez dyrektora. Jest egzamin klasyfikacyjny z zakresu całego programu nauczania przedmiotu obowiązującego na danym poziomie. Ma część pisemną i ustną a ocena jest łączna. W tej formie realizacji obowiązku szkolnego nie ocenia się zachowania, plastyki, muzyki, techniki, wychowania fizycznego¹.

¹ por. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe; Rozdział 2. Wychowanie przed-szkolne, obowiązek szkolny i obowiązek nauki, Art. 37* [dostęp: 15.01.2026].

Edukacja domowa obejmuje ok. 70 000 uczniów w ok. 1700 szkołach, co stanowi ok. 1,5 % wszystkich uczniów². Od lat toczą się spory o wysokość dotacji dla tych uczniów, ale nie będę tej kwestii poruszał. Są one związane z funkcjonowaniem i rozwojem tzw. „Szkoły w Chmurze”, która obejmuje ok. 20 tysięcy uczniów, przeprowadzając dla nich egzaminy w formie on-line³. Działalność tej instytucji istotnie wpływa na postrzeganie pozostałych podmiotów wspierających edukację domową, co rodzi potrzebę pogłębionej analizy jej funkcjonowania. Tym niemniej uczestnictwo tak wielkiej ilości dzieci i młodzieży w tej szkole stanowi wyzwanie dla systemu oświaty, przede wszystkim ze względu na potrzebę analizy powodów ucieczki z systemu stacjonarnego. Przy czym łatwość zdawania egzaminów w Szkole w chmurze jest tylko jednym z nich.

Jakie są motywacje rodziców, którzy decydują się na edukację domową? Na podstawie doświadczenia szkół, które prowadzę od lat dziesięciu – Kolegium św. Rodziny w Łomiankach obejmującego szkołę podstawową, gdzie mamy ok. 200 uczniów i liceum, do którego jest zapisanych 170 uczniów można je ująć tak. Wnioski mogą być reprezentatywne, ponieważ przed przyjęciem ucznia rozmawiam z rodzicami i uczniem o przyczynach decyzji. Rozmowa ma na celu znalezienie najlepszego rozwiązania edukacyjnego, którym niekoniecznie jest edukacja domowa. W przeprowadzanych rozmowach rodzice prezentują wysoki poziom świadomości wychowawczej oraz odpowiedzialności za rozwój dziecka. Główne motywy to: ochrona wartości katolickich w środowisku, które je ceni, umożliwienie rozwoju talentów naukowych, artystycznych czy sportowych, ochrona przed poniżeniem i przemocą szkolną tak ze strony uczniów jak i nauczycieli, wyjście ze spirali porównań, otrzymanie maksymalnej pomocy dla dzieci ze specjalnymi potrzebami czy stan ich zdrowia, ekonomia czasu. Warto zauważyć, że ten ostatni argument ma olbrzymią wartość. W badaniach przeprowadzanych wśród uczniów edukację domową czas na naukę wynosi ok. 3-4 godzin dziennie. Motywacje te znalazły odzwierciedlenie w badaniach naukowych wykonanych na UKSW przez Kingę Lendzion i Agnieszkę Wołk, które podzieliły je na przyciągające i odpychające od edukacji domowej. Do pierwszych zalicza się przede wszystkim możliwość adekwatnego do potrzeb zindywidualizowania nauki, wpływ na wychowanie a do drugich system obciążający ponad miarę rozwojową, niezdrowa rywalizacja i stres⁴.

² Edukacja domowa – w styczniu 2025 roku liczba uczniów wzrosła do 62 917, a szkół wspierających edukację domową przybyło do 1 614. Por. <https://domowa.edu.pl/blog/edukacja-domowa-w-polsce-liczba-uczniow-nadal-rosnie/> [dostęp: 15.01.2026].

³ <https://szkolawchmurze.org/blog/szkola-w-chmurze-historia-platformy-i-model-dzialania> [dostęp: 15.01.2026]

⁴ K. Lendzion, A. Wołk, *Dlaczego rodzice edukują dzieci w domu? motywy podjęcia edukacji domowej w świetle badań własnych*, Roczniki nauk społecznych KUL 2023, t. 15 (51), nr 3, s. 67.

Efekty edukacji domowej są najbardziej wyraźnie uwidocznione w pracy prof. Marka Budajczaka pt. *Edukacja Domowa*. Autor na podstawie badań amerykańskich, gdzie ok. 2 mln dzieci jest w edukacji domowej podkreślił, że dzieci kształcone w domu są bardziej samodzielne i bardziej zaciekawione wiedzą i światem. Są nastawione na samodzielne poszukiwania i pytania. Prowadzą życie społeczne i korzystają z wielu propozycji organizacyjnych. Dzieci uczące się w edukacji domowej dysponują znaczną ilością czasu poza formalnymi zajęciami szkolnymi, co sprzyja rozwijaniu aktywności poznawczych i społecznych. Są przyzwyczajone do bycia z osobami w różnym wieku i różnych profesji. Są nieoportunistyczni ponieważ rodzice ją prowadzący są silnie zmotywowani i nonkonformistyczni co jest przekazywane dzieciom. Dzieci edukacji domowej są niezależne, mają charakter zindywidualizowany, są zdolne do przywództwa, mają wysokie poczucie własnej wartości. Wyniki edukacji domowej zależą od czasu nauki w domu. Już po dwóch latach dzieci uczone w domu osiągają wyniki wyższe od rówieśników. Na wyniki edukacji domowej nie wpływają ani uprawnienia nauczycielskie rodziców, ani wykształcenie rodziców, status ekonomiczny. Młodzież kończąca nauczanie domowe jest silnie zmotywowana, emocjonalnie i społecznie dojrzała, samodzielna w myśleniu⁵.

W naszych szkołach mamy laureatów olimpiad przedmiotowych, uczniów osiadających 100% z wybranych przedmiotów rozszerzonych i średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty i maturalnych oscylują +/- wokół średniej krajowej.

Dlaczego zatem wśród wielu zarzutów podnoszonych przeciwko edukacji domowej jest powątpiewanie czy rodzice są w stanie poprowadzić edukację, czy dziecko nie straci? W debacie publicznej często eksponowane są przypadki rodzin dysfunkcyjnych, co może wpływać na społeczne postrzeganie kompetencji wychowawczych rodziców. W literaturze przedmiotu często podkreśla się znaczenie nauczania św. Jana Pawła II dotyczącego roli rodziny w procesie wychowania. On nas uczył, że rodzina jest podmiotem bardziej niż jakakolwiek inna społeczność. Jest podmiotem bardziej niż naród, niż państwo, niż społeczeństwo — nie mówiąc już o różnych formach międzynarodowych organizacji. Wszystkie te społeczności, zwłaszcza naród, o tyle mają własną podmiotowość, o ile otrzymują ją od ludzkich osób, a także ich rodzin.

Ks. Prof. Leon Dyczewski napisał piękną książkę – *Rodzina twórca i przekazicielem kultury*, w której od strony społecznej pokazał osobotwórczą wartość rodziny. W niej dziecko przychodzi na świat, otrzymuje życie, jest żywiony, chroniony, ubierany, myty, przytulany, uczy się chodzić, mówić. Rozwija się w trwałych relacjach z rodzicami i rodzeństwem. Jest niepowtarzalnym, odrębnym podmiotem. Rodzina jest kulturotwórcza. Tworzy własną suwerenną przestrzeń wewnątrz której ustanawia swoje zasady, normy, hierarchie wartości – uniwersalne i spe-

⁵ M. Budajczak, *Edukacja domowa*, GWP, Gdańsk 2004, s. 55 i n.

cyficzne wyznaczone tradycją. One są wyrażane i przekazywane w komunikacji bezpośredniej, w dialogu i mowie ciała, za pomocą słów, określonych zachowań i reakcji, mimiki, napięcia i barwy głosu, akceptacji i negacji. W takim otoczeniu dziecko uczy się odczytywać zawarty w symbolach sens. Uczy się rozróżniać to co jest ważne, bo w rodzinnym sposobie komunikacji wielostronnej uznawane znaczenie norm i wartości jest silnie i często ukazwane.

Rodzina jest nie tylko wspólnotą ale także tworzy system oparty na pozycjach i relacjach pierwszorzędnych i drugorzędnych. Mamy oddziaływanie męża i żony, ojca i matki, obojga rodziców, syna, córki, siostry brata, rodzeństwa, babci, dziadka, teścia i teściowej, wujka, ciotki, bliższych i dalszych przyjaciół i znajomych. Struktura rodziny generuje zróżnicowane relacje interpersonalne, które tworzą wielopoziomowy system przekazu norm, wartości i wzorów zachowań. Dzięki temu wyodrębnia się własna kultura domu, kształtuje system wartości i postaw życiowych, jest ciągłym ogniwem tożsamości narodowej i kulturowej wspólnoty, w której żyje. Zaprzecza zarzutowi braku socjalizacji.

Ponadto w rodzinie następuje wprowadzenie ładu, hierarchii, zrozumienia, czytelności świata zewnętrznego. To dzieje się niemal ciągle. Rodzinnemu osądowi poddawane są zagadnienia poważne i błahe, dotyczące poszczególnych osób jak i spraw ogólnych, w rozmowach przy posiłkach i mimochodem. Wyrażane są z emocjonalnym zabarwieniem i silniej oddziałują. Autonomia twórcza rodziny obejmuje sposoby spędzenia czasu, gospodarowania czasem wolnym, wyznacza dni uroczyste i obchodzi świąteczne.

Każda rodzina wypełnia je na swój sposób i na miarę swoich możliwości kształtuje zdolności, które są nieodzowne, by wszyscy mogli być twórczymi jednostkami. Aktywnie zaznacza swoje miejsce w świecie i społeczeństwie. Wytwarza poczucie optymizmu społecznego. Rodzina będąc system oparty na hierarchii wartości i osób znaczących upraszcza skomplikowane środowisko życia. Rodzina pełni funkcję selekcyjną wobec bodźców i informacji z otoczenia, wzmacniając treści zgodne z przyjętym systemem wartości i marginalizując te, które pozostają z nim w sprzeczności. Rodzina ma także wielką moc regenerującą. Ona przywraca poczucie bezpieczeństwa, godności, stara się wyleczyć wszelkie choroby i kontuzje. Nieustannie odradza poczucie własnej wartości ukazując świat jako zrozumiały, osoby jako kierujące się dobrem, po to by wciąż pobudzać do akceptacji świata i afirmacji osób. Każda rodzina ma swoją tradycję, wyrasta z pewnej genealogii, dba o pamięć, posługuje się ulubionymi słowami i zwrotami, tworzy rodzinny kod, ma swoje przekonania polityczne, religijne i rodzinne zwyczaje, przekazuje wzory zachowań i zasady ocen zjawisk zewnętrznych i domowych. Tak wychowane dziecko przyjmuje styl rodziny i wnosi ją w kulturę społeczną. Najistotniejsze jest ogniskowanie procesu rozwoju i rodzinnej formacji wokół

determinant wewnętrznego rozwoju dziecka jakim są poznawanie prawdy, czynienie dobra, integrowanie rozwoju przez sztukę i piękno⁶.

Dla rozszerzenia perspektywy wartości formacji rodzinnej warto przywołać ciekawe doświadczenia zebrane przez naukowców amerykańskich. W 1986 r. ukazała się w Stanach Zjednoczonych ciekawa książka *Sekrety mocnych rodzin*⁷ oparta na badaniach 3 000 rodzin w różnych części świata. Autorzy starali się uchwycić i opisać cechy charakteryzujące „mocne” rodziny, które budują odpowiedzialną miłość i tworzą niezastępowalne środowisko sprzyjające rozwijaniu wartościowej osoby dziecka.

Wyróżnili sześć charakterystycznych cech wspólnych:

1. Wszyscy członkowie rodziny tworzą wspólnotę MY. Mają poczucie harmonii w wartościach i poglądach. Podejmują za siebie i dla siebie obowiązki i potrafią poświęcać się dla siebie, rezygnując z niektórych swoich praw.
2. Okazują sobie wzajemnie szacunek, umieją i chcą wyrażać swoje uczucia uznania, podziwu, przynależności i przywiązania. Gdy pytano dzieci co cenią najbardziej 1500 powiedziało, że być razem.
3. Starają się ustawicznie pozostawać w kontakcie i porozumiewać się przy pomocy słów (komunikacja werbalna) i przy pomocy gestów, mimiki (komunikacja pozawerbalna). Posiadają umiejętność słuchania i wczuwania się (empatii).
4. Maksymalnie, jak to możliwe, spędzają czas razem, zwłaszcza tak zwany czas wolny. To buduje i umacnia więź wzajemną i nie pozwala na rozluźnianie więzów i „życie własnym życiem”.
5. Cenią wartości religijne, duchowe przeżycia, pielęgnują je i praktykują, znajdując w nich źródło duchowej mocy i poczucie Bożej opieki.
6. Posiadają wypracowane umiejętności radzenia sobie ze stresem, trudnościami i kryzysami. Potrafią konstruktywnie rozwiązywać konflikty. Jak napisała pewna kobieta: „Wkładam miłość w moją rodzinę jako inwestycję w ich przyszłość, moją przyszłość, naszą przyszłość. To najlepsza inwestycja, jaką mogę zrobić”⁸.

„Inwestycja rodzinna” ma tak wielkie znaczenie, że prof. Gary Becker, amerykański ekonomista dowiódł że matki swoja miłością w rodzinie tworzą 30% dochodu narodowego. Po prostu wychowują do człowieczeństwa, które jest najbardziej cennym kapitałem ludzkim wykorzystywanym później we wszystkich działaniach ekonomicznych i społecznych. Za badania nad kapitałem rodziny dostał Nagrodę Nobla⁹

⁶ por. L. Dyczewski, *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Lublin 2003, s. 73 i n.

⁷ N. Stinnett, J. DeFrain, *Secrets of Strong Families*, Penguin Publishing Group, 1986.

⁸ por. <https://willyac.wordpress.com/everyday-articles/six-secrets-of-strong-families/> [dostęp: 15.01.2026].

⁹ por. G. Becker, *Treatise on the Family [Traktat o rodzinie]*, University of Chicago Press, Chicago 1981.

Trzeba koniecznie podkreślić, że wiele aktów prawa międzynarodowego podkreśla pierwszorzędność naturalnego i podstawowego prawa wychowawczego rodziców.

I tak Konwencja o Prawach Dziecka z 20 listopada 1989 roku w preambule podkreśla wartość rodziny w życiu dziecka „*Uznając, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia...*”¹⁰

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, z 1948 w art. 26 pkt.3, zaznacza fundamentalne prawo rodziców do formacji swoich dzieci. *Rodzice mają prawo pierwszeństwa w wyborze nauczania, które ma być dane ich dzieciom*¹¹.

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, gwarantuje w art. 18, pkt. 4: *Państwa-Strony niniejszego Paktu zobowiązują się do poszanowania wolności rodziców lub, w odpowiednich przypadkach, opiekunów prawnych do zapewnienia swym dzieciom wychowania religijnego i moralnego zgodnie z własnymi przekonaniem*¹².

To podstawowe uprawnienie rodziców do wychowania swoich dzieci znajduje swój wyraz naturalnie w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W artykule 48 jest zapis

1. *Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.*
2. *Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu*¹³.

Niestety to prawa są nagminnie łamane i ignorowane. Należałoby zapytać dlaczego?. I tu odpowiedź brzmi tak, ponieważ naturalne prawo rodziny jest nieuznawane w polityce, ekonomii, prawie, edukacji. Dominuje woluntaryzm przywódcy, który czyni siebie wykładnią prawa przez przyzwalanie na ignorancję. Ignorowana jest wprost dynamika rozwoju człowieka, jego pragnienie prawdy, dążenie do wiedzy prawdziwej, że postępowanie w celu zrealizowania dobra, że tworzenie ładu, harmonii. Ignorowane i bezczeszczone jest ciało ludzkie, nie uznaje się, że płeć jest ukierunkowana na relację miłości osób, że osoba jest dobrem, którą należy chronić ze względu na nią samą, że płeć jest osobotwórcza, że małżeństwo mężczyzny i kobiety jest wierne i trwałe, że oparta na nim rodzina jest wypełnieniem sensownego życia ludzkiego, że wolność wyraża się w dobroci postępowania dla innych oraz w pragnieniu Boga, że człowiek jest ze swej natury

¹⁰ por. <https://brpd.gov.pl/2025/07/13/konwencja-o-prawach-dzieck/> [dostęp: 15.01.2026].

¹¹ <https://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1948.html> [dostęp: 15.01.2026].

¹² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19770380167> [dostęp: 15.01.2026].

¹³ <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm> [dostęp: 15.01.2026].

skierowany ku Bogu. W refleksji teologicznej podkreśla się antropologiczną potrzebę transcendencji, stanowiącą istotny element rozwoju duchowego człowieka. Skierowanie ku Bogu jest najbardziej fundamentalnym uprawnieniem człowieka i rodziny.

Uświadamianie tego prawa było główną determinantą nauczania św. Jana Pawła II o rodzinie. On podkreślał, że człowiek nosi w sobie obraz Boży, jest Boży od początku, tak jak jest Boża genealogia każdego człowieka. To stworzenie człowieka przez Boga określiło dynamikę rozwoju przez rodzinę, która opiera się na pedagogice wzajemnego obdarzania człowieczeństwem. Od Boga dana jest nam dynamika zaufania osobie, nadziei na trwanie dobra osób, miłości jako sposobu odnoszenia się do osób. To jest dynamika serca, jaką odkrywa i otrzymuje każdy człowiek przez rodzinę. Jak wielkie jest zaufanie do rodziny Boga, skoro on sam przelał na nią miłość odkupienia w sakramencie małżeństwa i obdarował Duchem św. i jego darami. Rodzina jest od Boga. Od Niego czerpie swoje uprawnienia. Boża genealogia jest podstawą prawa, które tak wyraziście zostało przedstawione w Kracie Praw Rodziny¹⁴.

ARTYKUŁ 5

Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców.

a) Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniem moralnymi i religijnymi, z uwzględnieniem tradycji kulturalnych rodziny, które sprzyjają dobru i godności dziecka; winni także otrzymywać od społeczeństwa odpowiednią pomoc i wsparcie konieczne do wypełnienia roli wychowawców.

b) Rodzice mają prawo do swobodnego wyboru szkół lub innych środków niezbędnych do kształcenia dzieci, zgodnie z własnymi przekonaniem. Władze publiczne winny sprawić, że rozdział dotacji publicznych będzie rzeczywiście umożliwiał rodzicom korzystanie z tego prawa, bez nakładania na nich niesprawiedliwych ciężarów. Rodzice nie powinni, w sposób bezpośredni czy pośredni, być zmuszani do dodatkowych wydatków, co stanowiłoby niesprawiedliwą przeszkodę lub ograniczenie możliwości korzystania z tego uprawnienia...

Nie ma takiej władzy, która mogłaby temu się przeciwstawić. Obrona Bożego źródła dynamiki ludzkiego rozwoju, pierwotności instytucji rodziny wobec wszelkich innych instytucji, pomocniczości ich wobec rodziny jest najważniejszym zdaniem cywilizacji wobec barbarzyństwa szerzącego się od czasów Renesansu, polegającego na uznaniu człowieka bez ukierunkowanej wolności, obojętnego wobec dobra i zła, prawdy i fałszu, kogoś bezbronny, który musi mieć kompas od tych którzy mają władzę.

¹⁴ https://www.srk.opoka.org.pl/srk/srk_pliki/karta.htm [dostęp: 15.01.2026].

W Kolegium św. Rodziny podtrzymujemy prymat rodziny w wychowaniu swojego dziecka. Zgodnie z „zasadą pomocniczości” uważamy, że zadaniem Kolegium jest afirmacyjne i wyrozumiałe wspieranie dzieci i rodzin, a potem odwoływanie się do wymagań, obowiązku systematycznego uczenia się itp. Widzimy rodzinę jako wolny, odpowiedzialny samodzielny podmiot o swojej wewnętrznej naturalnej specyfice i strukturze – staramy się wspomagać jej siły; Szanując autonomię rodzinnych sposobów determinujących rozwój dziecka koncentrujemy naszą aktywność na rozwijaniu zainteresowań dzieci, pomocy im w trudnościach oraz na współdziałaniu z rodzicami.

Jesteśmy szkołą dla dzieci uczących się w edukacji domowej. Tworzymy przyjazne miejsce dla dzieci, mam, ojców, nauczycieli i wszystkich pracowników, ponieważ łączą nas te same wartości. Organizujemy egzaminy w dogodnych terminach, wyznaczmy zakresy wiedzy koniecznej do egzaminu, wydajemy podręczniki, świadectwa i dokumenty szkolne. Szanujemy indywidualność dziecka. Każde dziecko stanowi osobną klasę, a każda rodzina osobną szkołę. W Kolegium nie stosuje się porównań między uczniami; proces kształcenia koncentruje się na indywidualnym rozwoju ucznia oraz poszanowaniu jego podmiotowości. Poszanowanie tej godności jest naszym szkolnym priorytetem.

Specyfiką działalności Kolegium są różnorodne warsztaty i zajęcia wspomagające rozwój intelektualny, psychiczny, fizyczny i społeczny. Wspieramy autorytet wychowawczy rodziców, którzy formują dzieci przez włączanie ich w życie rodziny, szanujemy prawo rodziców do podejmowania różnorodnych działań edukacyjnych po to, by jak najlepiej rozwinąć rozpoznany potencjał dzieci. Integralną częścią naszej misji jest wspomaganie rozwoju dzieci ze specjalnymi potrzebami. Potrzeby rewalidacyjne i terapeutyczne omawiane są na spotkaniach zespołu IPET z rodzicami i realizowane w takim stopniu, by maksymalnie wesprzeć rozwój dziecka. Działalność Kolegium opiera się również na budowaniu wspólnoty rodzin, poprzez tworzenie wydarzeń, takich jak seminaria, konferencje, wyjazdy, warsztaty, podczas których rodziny mogą dzielić się swoim doświadczeniem i nabywać nowych umiejętności oraz kompetencji. Zgodnie z naszymi doświadczeniami oraz wynikami badań edukacyjnych i psychologicznych o skuteczności przekazu wiedzy decydują relacje międzyosobowe a przede wszystkim rodzinne. Umiejętność ich wzmacniania jest głównym czynnikiem skutecznego przekazu wartości i wiedzy. Istotny jest przykład jaki dają dzieciom rodzice, jako osoby realizujące swoje pragnienia, wskazujące sens wiedzy, zainteresowane światem, otwarte na nowe doświadczenia.

W Kolegium wspieramy wysiłki rodzin, wspomagamy – nie zastępujemy ich, nie dążymy do wyłączności w procesie zdobywania wiedzy. Umożliwiamy konsultacje z nauczycielami i udział w warsztatach. W miarę potrzeb jesteśmy przewodnikami na drodze poznawania świata i przyswajania wiedzy przedmio-

towej. Staramy się rozeznaczyć pozytywny, naturalny potencjał ucznia i rodziny. A wymagania na egzaminach są rzetelne. Odpowiedzialność rodziców spotyka się z odpowiedzialnością Kolegium. Pragniemy, aby nasi absolwenci byli silni nadzieją, jaką dają im spotkania naszymi nauczycielami i pracownikami.

Bibliografia

References

- Becker G. S., *Treatise on the Family*, University of Chicago Press, Chicago 1981.
- Budajczak M., *Edukacja domowa*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2004.
- Dyczewski L., *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2003.
- Lendzion K., Wołk A., *Dlaczego rodzice edukują dzieci w domu? Motywy podjęcia edukacji domowej w świetle badań własnych*, „Roczniki Nauk Społecznych” 2023, t. 15 (51), nr 3, s. 51–69, DOI: 10.18290/rns2023.0028.
- Stinnett N., DeFrain J., *Secrets of Strong Families*, Penguin Publishing Group, 1986.

Akty prawne i dokumenty

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78, poz. 483 ze zm.
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r., Dz.U. 1991 nr 120, poz. 526.
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r., Dz.U. 1977 nr 38, poz. 167.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 10 grudnia 1948 r.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, Dz.U. 2017 poz. 59 ze zm.
- Międzynarodowa Karta Praw Rodziny Stolicy Apostolskiej, 22 października 1983 r.

Źródła internetowe

- Biuro Rzecznika Praw Dziecka, <https://brpd.gov.pl/> [dostęp: 15.01.2026].
- Edukacja domowa, <https://domowa.edu.pl/> [dostęp: 15.01.2026].
- Kolegium Świętej Rodziny w Łomiankach, <https://ksr.edu.pl/> [dostęp: 15.01.2026].
- Szkoła w Chmurze, <https://szkolawchmurze.org/> [dostęp: 15.01.2026].
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Karta Praw Rodziny, <https://www.srk.opoka.org.pl/> [dostęp: 15.01.2026].